

BLOGI

Palveluviennin merkitys Suomelle on määräänsä suurempi

Suomen talous, Rahapolitiikka | 20.01.2025 | Petri Mäki-Fränti

KIRJOITTAJA

Petri Mäki-Fränti
Vanhempi ekonomisti

Vuorineuvos Tauno Matomäen väitetään sanoneen joskus 1980-luvulla, ettei Suomesta kannata viedä maailmalle mitään hevosta pienempää, tai sellaista, jota ei voi pultata kiinni lattiaan.

Nokian matkapuhelinteollisuuden nousun aikana Matomäen toteamus ehti jo näyttää hetken vanhentuneelta, mutta nyt, runsas vuosikymmen toimialan loppumisen jälkeen, arvio näyttää taas tuoreelta: Huipputeknologian sijaan Suomi vie jälleen enimmäkseen koneita ja välituotteita perinteisen teollisuuden tarpeisiin.

Tavaravienti ei onneksi yksin kerro koko kuvaa Suomen viennistä, sillä yhdeksi talouden harvoista valopilkuista on noussut [Suomen palveluviennin nopea kasvu](#). Palveluviennin osuus Suomen kaikista viennistä on kasvanut viime vuosina voimakkaasti, niin että jo noin 30 prosenttia Suomen viennistä tulee palveluista. [Eräiden laskelmien](#) mukaan palveluiden osuus Suomen viennistä voi olla vieläkin suurempi, jos palveluvientiin lasketaan mukaan myös epäsuorat erät, kuten tavaroiden sisältämät palvelut sekä suomalaisyritysten tytäryhtiöiden harjoittama palveluiden myynti ulkomailla.

Suomen viennin palveluvaltaistuminen on osa maailmanlaajuista kehitystä. Sekä yksityisestä kulutuksesta että yritysten investoinneista yhä suurempi osa koostuu erilaisista aineettomista palveluista. Samalla myös maailmankauppa on kasvanut pitkään [palveluiden viennin ja tuonnin varassa](#).

Suuri osa Suomen palveluviennistä suuntautuu edelleen vientimme perinteiselle päämarkkina-alueelle Eurooppaan, erityisesti Ruotsiin ja Saksaan. Suomen tärkeimmäksi vientimaaksi sekä palvelu- että tavaraviennissä on kuitenkin vähitellen noussut Yhdysvallat, jonne suuntautuu jo 15 % Suomen palvelu- ja 13 % tavaraviennistä.

Suomi vie varsinkin korkeaa osaamista vaativia palveluita

Suomen palveluviennin kasvu on vielä melko harvojen toimialojen varassa. Myönteistä palveluvientimme rakenteessa on, että Suomi vie nyt etupäässä sellaisia palveluita, jotka perustuvat korkeaan osaamiseen. Työn tuottavuus on tällöin tyypillisesti suuri, ja palveluiden viejät pystyvät erottautumaan kilpailijoistaan halpojen hintojen sijaan tuotteidensa paremmilla ominaisuuksilla.

Suomen palveluviennin suurin toimiala on tietotekniikkapalvelut, jotka kattavat lähes kolmanneksen Suomen koko palveluviennistä. Pelkästään peliteollisuuden liikevaihdoksi arvioitiin 2020-luvun alussa runsaat 3 mrd euroa vuodessa. Muita Suomen viemiä korkean osaamisen palveluita ovat erilaiset liike-elämän palvelut, kuten tutkimus, kehitys ja erilaiset konsulttipalvelut. Suomi saa merkittäviä vientituloja myös aineettomien oikeuksien käytöstä. Pelkästään Nokia teki vuonna 2023 yli miljardin euron liikevaihdon patenttisalkullaan.

Palveluviennin merkitys Suomen taloudelle on jopa suurempi kuin mitä pelkät tilastoluvut vientiosuuksista kertovat. Palveluiden tuottaminen ei ole yhtä paljon kansainvälisten tuotantoketjujen ja ulkomailta tuotujen välituotteiden varassa kuin tavaravienti. Palveluviennillä tienatusta eurosta jää keskimäärin tavaravientiä suurempi osa Suomeen.

Viennin palveluvaltaistuminen tukee myös talouden tuottavuuskasvua. Korkean osaamisen palveluiden tuottaminen edistää innovaatioiden syntyä ja käyttöönottoa, ja nämä innovaatiot voivat levitä koko kansantalouteen.

Palveluviennin keskittyminen lisää riskejä

Optimistisimmat ekonomistit uskovat, että Suomella on edessään uusi kultakausi. Esimerkiksi [Mika Malirannan analyysin](#) mukaan Nokian raunioille on kaikessa hiljaisuudessa syntynyt lukusia uusia lupaavia yrityksiä, jotka ovat parhaillaan valmistautumassa valloittamaan maailmaa. Löytyvätkö Suomen seuraavat ”yksisarviset” palveluita tuottavilta toimialoilta?

Palveluviennin yksipuolisuudesta ja maantieteellisestä keskittymisestä seuraa kuitenkin myös riskejä. Jos vienti keskittyy vain muutamalle toimialalle ja on suhteellisen harvojen yritysten varassa, se on altis suhdannevaihteluille sekä teknologian ja yleisön maun muutoksille. Menestyväkin peliyhtiö voi paljastua yhden hitin ihmeeksi.

Myös Suomen riippuvuus Yhdysvaltojen markkinoista voi olla geopolittisesti riskialtista. Kaupan esteet eivät ole vieraita kansainvälisessä palvelukaupassakaan, ja niiden määrä voi lähivuosina lisääntyä.

Asiasanat

palveluvienti, Suomen talous, vientimarkkinat